לא: כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות

במעשר בהמה של יתומים בו׳. אפי׳ לרבא דאמרי לגדול בהבלעה הולך רב אשי להעמיד בכל יתומים דמשמע ליה מתני׳ בלא הבלעה דומיא דפסולי המוקדשין באיטליז:

מבליעו [ב] בחלבו. דאסור למכור הבשר בלא החלב והעור והגידין ושם לדקדק מכאן דאסר מאן דאסר לקמן (דף לב:) להמנות עובד כוכבים על הבכור אלמא מיהא שרי דבעור משיב ליה כיון דאסור באכילה לישראל ומיהו שמנו של גיד דלא אסור מדאוריתא איפשר דאסור אבל הלבה כרבי עקיבא דאמר לעובד כוכבים אפי׳ הבשר כמו [ג] שמפרש לקמן:

אם כן מעשר בהמה מעשר בהמה **תרי זימני** [ד] ״ל. יש מקומות דדייק כי האי גוונא ברש בבא מציעא (דף כ.) גבי זה אומר אני מלאתיה דפריך והא זה חד קתני וברש נדרים (דף ד:) פריך אסור אסור למה לי וברש שבועות (דף ג.) פריך שבשה שבשה למה לי עוד בהוראת פירקא (דף ח.) וכי תימא פרושי קא מפרש מאי זמון ברכת זמון והתניא זמון [ה] שבשה וברכת הזמון בשבשה וכו׳ נתרא דמועד קטן (דף כב:) דמפרש לשמחה ולמריעות שבשים יום פריך והתניא לשמחה שבשים ולמריעות שבשים יום ובפרק בית כור (ב״מ דף קד.) פריך אני מוכר לך אני מוכר לך תרי זימני למה לי ותימה דבכמה דוכתי לא פריך כי האי גוונא בפ״ק דחולין (דף טז:) גבי נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשירה דקאמר התם פרושי קא מפרש מאי במחוגר לקרקע סכין דלא מבטל ליה ולא פריך שחיטתו כשירה תרי זימני למה לי ובפרק גיד הנשה (חולין דף לח.) גבי ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות דקאמר פרושי קא מפרש ולא פריך אסורות אסורות למה לי ובפ׳ כל הבשר (שם דף קיג.) גבי דג טהור שמלחו עם דג טמא דקאמר פרושי קא מפרש ולא פריך מותר מותר למה לי ובהגזל קמא (ב״ק דף לח:) גבי נתן לאומנין וקלקלו דקאמר פרושי קמפרש ולא [ו] קאמר תייבין לשלם תרי זימני למה לי ובנטיעין פ׳ השולח (ד׳ מב:) גבי כל נכסי נתונים לפלוני ופלוני עבדי דקאמר פרושי קמפרש ולא פריך ולא קנו ולא קנו למה לי וי״ל דבכל הני דוכתי דפריך תרי זימני למה לי לא שייך לומר כל כך פרושי קמפרש כמו בהנך דוכתי דלא פריך:

[ז] **ואף** רב שמואל בר רב יצחק סבר לה להא דרבא. פי׳ מקרא אחריתא ולא מטעמיה: דלא

גמ׳ [ח] כל פסולי המוקדשין הנאתן להקדש אימת אילימא לאחר פדיונו הנאתן להקדש הנאתן דבעלים הוא אלא לפני פדיונו נשחטין הא בעי העמדה והערכה [ט] הניחא למאן דאמר קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה אלא למאן דאמר היו בכלל העמדה והערכה מאי איכא למימר אלא לעולם לאחר פדיון ומאי הנאתן להקדש אדמעיקרא דכיון דשרי להו מר [י] נמכרין באיטליז ונשחטין באיטליז ונשקלין בליטרא טפי ופריק מעיקרא: חוץ מן הבכור ומן המעשר שהנייתן לבעלים: בשלמא בכור [יא] באיטליז הוא דלא מיזדבן הא בביתיה מיזדבן אלא מעשר בביתיה מי מיזדבן [יב] והתניא בבכור נאמר [יג] לא תפדה ונמכר חי במעשר נאמר [יד] לא יגאל [טו] ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום הא מילתא [יז] איקשיא ליה לרב ששת באורתא ושנייה בקדמותא מברייתא [יח] במעשר בהמה של יתומים עסקינן ומשום השבת אבידה [יט] נגעו בה [כ] רבי אידי סרסיה דרב ששת הוה שמעה מיניה אזל אמרה בי מדרשא ולא אמרה משמיה שמע רב ששת [כא] איקפד אמר מאן דעקיץ ליעקציה עקרבא ורב ששת מאי נפקא ליה מינה [כב] דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב [כג] אגורה באהלך עולמים וכי איפשר לאדם לגור בשני עולמים אלא אמר דוד רבונו של עולם יאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה [כד] דאמר ר׳ יוחנן משום ר׳ שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות [כה] ואמר רבי יצחק בר זעירי [כו] מאי קראה [כז] וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ככומר של ענבים מה כומר של ענבים כיון דאדם נוגע בו דובב אף תלמידי חכמים כיון שאדם אומר דבר שמועה מפיו דובבות שפתיו בקבר מאי ברייתא דתניא מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו [כח] ומעשר בהמה ששחטו מבליעו בעורו בחלבו ובגידו ובקרניו מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו [כט] בהבלעה מכלל דגדול בהבלעה לא מאי שנא מהא [ל] [כא] (דתניא) [לא] הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאינו רשאי ללוקחו בשביעית והוינן בה לא רצה ליתן לו במתנה מאי ואמר רב הונא מבליע לו דמי אתרוג בלולב התם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא מילתא אמר רבא א״כ מעשר בהמה תרי זמני למה לי אלא אמר רבא הכי קאמר מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו כדרכו ומעשר בהמה דגדול ששחטו מבליעו בעורו בחלבו בגידו ובקרניו אמר רבא מנא אמינא לה דכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל אימתי [לב] עושה תמורה מחיים אימתי אינו נגאל מחיים הא לאחר שחיטה נגאל [לג] ורבנן [לד] (ההוא) דגזרו לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה דבר הנישום מחיים גזור רבנן לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה דבר

נמכר הילכך כי אמריה קרא למכור דומיא דעשיית תמורה הוא דאסר ליה: **אימתי עושה תמורה מחיים.** ה״נ אימתי אינו נגאל לא אמרה תורה אלא מחיים אבל לאחר שחיטה נמכר: **ורבנן** [לה] **גזרו לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה.** כדקתני לעיל אינו נמכר לא חי ולא שחוט: **דבר הנישום.** נמכר [לו] מחיים כגון הבשר שכל חשיבות דבהמה אינו אלא [לז] בבשר ושאינו

גמ׳ אלא לפני פדיונו. ודמיים להקדש: **נשחטין.** בתמיה. והילף יכול [י] למוכרו להועיל לאחר שחיטה: **הא כבי העמדה והערכה.** דבהמת הקדש אינה נפדית אלא מחיים דכתיב (ויקרא כז) והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך אותה הכהן וגו׳: **הניחא למ״ד.** כפ׳ בתרא דתמורה (דף לב:) קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה אינה לאוקומי דנפדין ונמכרין לאחר שחיטה: **אדמעיקרא.** כשהנעלים פודין אותן מתחלה מיד ההקדש אינה נהנה להקדש אי שרית ליה לזבוני באיטליז לאחר פדיון [יא] טפי ופריק: [יב] **שכנאמן לבעלים.** שאין עונים שום דמים להקדש על [יג] בכור ומעשר בהמה: **לא אפדה.** אין בכור שור או תפדה (כ) עז לא תפדה וגו׳ (במדבר יח) ומשמע בעלים אין פודין אותן אבל נמכר הוא לאחרים משיבא ליה כהן: **לא יגאל.** והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל [יד] ואין נמכר דגמרינן לא יגאל הכא מלא יגאל [יא] כדמפרש לקמן [כ] כשמעתין [כא]: **ושנייה בקדמותא מברייתא.** ופירקה בהשכמת הבקר מברייתא. ולקמן מפרש מאי ברייתא ושני לה הכי הכא ממתני׳ במעשר בהמה כו׳: **הכא אבידה.** שאין יכולין [יד] לאוכלו כולו ויקרינו ובמעשר נעל מום קמיירי: **נגעו בה.** להתיר: **סרסיה.** שמעיה: **אמרה בבי מדרשא.** להאי פירוקא: **מאן דעקץ.** מי הוא שעקצני ונשכני אלא אמרה משמי מעקיה עקרבא שמתא: **דובבות.** נעות והגאה הוא לו שדומה כחי: **כומר ענבים.** שאוספן בכלי אחד שבעה ימים או שמנה ימים [טו] שדחקן וימצאו: **מאי ברייתא.** דאמרן לעיל ושנייה מברייתא: **מבליעו בחלבו.** דאסור למכור [טו] בשר אלא אחלב והעור והגידין ימכור ויבליע לו בהן דמי הבשר שימכור לו העור והגידין ביוקר כמה שאוה הכל ויתן לו הבשר במתנה: **מאי קאמר.** מעיקרא מני מוכרין אותו דמשמע כדרכו והדר מני מבליעו: **דגדול.** שאינו יכול: **הלוקח לולב.** [יז] לוקח אדם בשביעית מעם הארץ [יח] פירות שנלקטו בשביעית משום דבא שביעית שבכנסת לשביעית היא [יט] וכל האילנות הולכין אחר חנטה חוץ מאתרוג ואתרוג אינו רשאי ליקח בשביעית אע״ג דחנטה בשביעית משום דאתרוג בתר לקיטה אזלינן ופירות שביעית היא ואין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ שעושה בהם תמורה ואינו מבערן בזמן הביעור כשכלה לאיה שבשדה: **הכא לא מוכחא מילתא.** משום דדמיו קליש ואינו ניכר שהבליעם בלולב אבל הכא אפילו דהבלעה נמי מוכחא מילתא דמוכר הבשר דהדבר ידוע שאין עור נמכר טולי אלא בדמים יקרים: **אם כן.** דכולה חדא קתני: **תרי זימני.** מעשר בהמה דתני בברייתא ל״ל: **ויהי הוא ותמורתו.** במעשר בהמה כתיב ומהאי לא יגאל נקפא לן דאינו

[א] א מ״ר פ״ח מהל׳ כלאים ר״ל ופ״ח מהל׳ מעשרי מזבח מלי יכן עופ״ש ד״ר פ׳ שי פעי׳ ו:
ג ב מ״ר פ״ו מהל׳ כלאים
הל״ר (ון):
ד ג מ״ר שם הל״ו:
ה ד מ״ר שם הל״ו:
ו ה ו מ״ר פ״ח מהל׳ מעשה ריוכל הל״ר:

שיטה מקובצת

[א] מר דנמכרין באיטליז: [ב] מילתא קשיא ליה: [ג] מברייתא הכא במעשר: [ד] אבידה דיתומים נגעו: [ה] ששת ואיקפד: [ו] דובבות. גליין. רש״י פי׳ נעות דומה דאיך בא דובבות לנעות ואמר ר׳ פנחס חסיד ז״ל שראה בפירושי ארץ יון דובבות לשון זבות דמתרגמינן זבה דייבא כלומר שפותחיו זבות כאדם הישן ונטף ריר מפיו ה״נ קאמר נבי כומר של ענבים כיון שאדם נוגע בו דובב ומיהו בירושלמי בפ׳ מצמרפין שקלים כיון שאומרים הלכה מפיהם שפתותיהן מרחשות עסהן בקבר. ג״י: [ז] זעירא ראמרי ליה ר׳ שמעון בר נזירא מאי: [ח] אותו וכיוצ מוכרין אותו מבליעים בעורו בחלבו ובגידיו ובקרניו מכלל דגדול. [ט] מהא דתנן: [י] יכול למוכרן להוציא: [יא] פדיון אעפי ופריק: [יב] ואינו נמכר: [יג] יגאל דחרמים כדפרש: [יד] יכולין לאוכלן: [טו] ימים כדי שידחקו: [טו] למכור הבשר אלא: [יז] לולב. לולב לוקח: [יח] תיבות פירות שנלקטו בשביעית נמחק: [יט] אלא בשכיל בשר גזור: [כ] מבליעו בעורו ובחלבו: [כא] כמו שאמרש לקמן: [כב] דימון בשלשה וברכה: [כג] ולא פריך חייבין תיבת קאמר נמחק:

רבינו גרשום

הניחא למאן דאמר קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה. קתני נשחטין אפי׳ לפני פדיונן ולבתר הכי יכול לפדותן ולא בעי העמדה: אלא למאן דאמר היו מאי איכא למימר. היכי יכול לפדותן לאחר שחיטה: אדמעיקרא, דבשעת פדיונן הוי הנאה להקדש דמוסיף על פדיונן בשכר שיהא רשאי למוכרן באיטליז: במעשר נמי לא יגאל ואינו נמכר דיליף מחרמים דכתיב בהו לא ימכר ולא יגאל מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו: ושנייה באקרמותא. בשחתיית מברייתא. דלקמן. הכא במתני׳ דמשמע דמעשר באיטליז הוא ולא מזדבן הא בביתיה מזדבן לאחר פדיונן ולאחר שחיטה: במעשר בהמה של יתומים עסיקין ומשום השב אבידה. דמטעם שלא יפסידו התירו אבל לגדול לא: פרסיה. שמעיה ואית דאמרי פתרגמניה: שמעה מיניה. הא במעשר של יתומים עסיקינן: מאן עקץ. כלומר שעקצני שלא רצה לומר הלכה משמי: דובבות מנענעות: לדור בשני עולמים ביחד. אלא זה [שאמרן] דובבות כלומר שאמר הלכה משמו דובבות בעולם הזה ושפתיו דובבות בעולם הבא: ככומר של ענבים. כשפתחילין לבסוס כיון שנוגע בו דובב. השמרים משמע קול: מאי ברייתא. דאמרן ופרקה מברייתא: מבליעו בעורו. שמוכר לו העור כ״כ ביוקר כדי שיהו דמי הבשר מובלעין לתוכו וכן בחלבו וגידיו ובקרניו דמתרין לסכור דלאו כני אכילה נינהו. מכלל דמעשר של גדול: לולב כשכיעית. מותר לסכור. לפי שאינו פירי: אתרוג במתנה. שאינו רשאי לסכור פירי: התם בהבלעה כאתרוג לא מוכחא מילתא דמוכר לו אתרוג משום דדמי אתרוג אינו אלא פשוט ואינו מגוף הלולב ולא מינכרא מילתא דהבלעה כלל אבל הכא כי זבין ליה עור בהמה בדמי בשר ובדמי עור מוכחא מילתא דזבין ליה בשר בהבלעה להבי דגדול אפי׳ בהבלעה לא: אמר רבא א״כ. כדתרץ אביי דמעשר בהמה של יתומים [ז] ביוצא המוכר אותו מבליעו כדי מעשר בהמה דקאמר ברייתא הרי זמני למה לי אלא אמר רבא כדי: אימתי אינו נגאל. אינו נמכר: דבר הנישום מחיים. היינו בשר דאדם שם מחיים כמה שוה הבכור גזרו רבנן לאחר שחיטה דאינו נמכר אטו קודם שחיטה דאסור:

[ז] נראה לי״ל מ״ר כגוונא דסיפא דהמוכר אותו מבליעו יכי מעשר יכו׳.

מסורת הש״ס

[א] (לקמן לב:). [ב] (תמורה ה: ה. כ״ק יג. [לקמן לב.]). [ג] (ימות ל:). [ד] שם לז. (סנהדרין ל: ע״ש). [ה] (דתקן). [ו] (סוכה לט.). [ז] (לקמן לב:). [ח] (נ״ל הא). [ט] שייך למתני׳. [י] שם ל״ק. [יא] (דף לב.). [יב] (כשנמכר רש״ש). [יג] שייך לדף לב ע״ש.

תורה אור השלם

1. אך בבור שור או בבור כשב או בבור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה׳.
במדבר יח יז
2. לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר ימירנו והיה הוא והתמורתו יהיה קדש לא יגאל.
ויקרא כז לג
3. אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפיך סלה.
תהלים סא ה
4. וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים.
שיר השירים ז ז

הגהות הב״ח

[א] נב׳ רב אידי: [ב] רש״י ד״ה לא תפדה וכו׳ שור לא כבור כשב או בבור עז לא תפדה: [ג] ר״ה לא יגאל וכו׳ כדמתניתן דתרומות פס״ד: [ד] ד״ה הלוקח וכו׳ דבל הפלגות: [ה] ד״ה וכגון הוא דגזרו לאחר שחיטה:

גליון הש״ס

גב׳ ורבנן דתנא דמתי. ע׳ אנשים לא ע״ש תוד״ה למאי:

מוסף רש״י

טפי ופריק מעיקרא. בכשיל שפדיונו להקדש הקיש עליהן לחיות נשחטין באיטליז ומתכרן באיטליז ונשקלין בליטרא, כדי שיהא הפודה אותן דמיהן מתחילה (בחולין שה:). בבכור נאמר לא תפדה. בבכור הם נאמר לך בכור שור ועז׳ לא תפדה, פדיון הוא בלית ליה בלעיות תקרוטת בכור למכור באיטליז ויתקבל בליטרא (ב״ק יב.) פדיון הוא שאין לי שימוש הפדיון בקדושה והוא יצא לחולין (תמורה ה.) שאין הנעלים יכולין לפדותו ולהטות בו מטבע חולין כגון נחה ועבודה (שם ה.). ונמכר חי. אבל נמכר הוא אי ויקח יאכלנו בקרבתיהו כשיחמם לא אם הנים קרים יקרינו (ב״ק יב.). אם אפל בו מום יכול למוכרו לנכרי בתורת בכור, דלנכרי כתיב לא תפדה לאמתויעין דבמכירה שרי (תמורה ה. ושרים בהגהות הגר״א) ויאכל בקדושה זו היא בקדושה שלא ישחטנו באיטליז ולא ישקלנו בליטרא (שם ח.). במעשר נאמר לא יגאל. ונתרין (לקמן לב.) אלא לא יגאל מלא יגאל בחרמים, דכתיב כאן לא יחמר ולא יגאל, מה להלן מכירה עמו אף מלן מכירה עמו. אלכך אינו נמכר לא חי ולא שחוט כו׳ (ב״ק יב.). יאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה. שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי (ובמות צז.). דובבות. נעות, לשון דבר (ויר״ש דנב) שמרחיש ומגלגל (שם). כומר. כלי שמחיחין בו ענבים עד שמתחממין ויין נוח לגלגל, כמו מגמר דובב. המיין ריחם ונע ויוצא לחעלה. ביוכב מרגיש (שם).

[ח] (לקמן לב:). [ט] (תמורה ה: ה. כ״ק יג. [לקמן לב.]). [י] (ימות ל:). [יא] (לקמן לב.). [יב] (לקמן לב.). [יג] (נ״ל הא). [יד] שייך למתני׳. [טו] שם ל״ק. [יז] (דף לב.). [יח] (כשנמכר רש״ש). [יט] שייך לדף לב ע״ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com